

Упровадження інновацій в практику викладання англійської мови у вищих навчальних закладах

Ефендієва С.М.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Метою дослідження є здійснення цілісного наукового аналізу процесу впровадження інноваційних технологій, актуалізації основних здобутків у цій сфері, удосконалення навчально-виховного процесу та професійно-педагогічної підготовки викладачів.

Ключові слова: інноватика, інноваційні технології, білінгвальне навчання, імерсійне навчання, предметно-мовне інтегроване навчання.

Розвиток системи освіти вимагає від педагогічної науки й практики вивчення і впровадження нових методів навчання і виховання студентів. Компаративістикою та відбором, педагогічних інновацій займається нова галузь педагогічного знання – педагогічна інноватика. Її аналіз складає вагомую цінність для педагогічної практики.

Інновації в педагогіці пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм соціального буття. Нині створюється нова педагогіка, характерною ознакою якої є інноваційність — здатність до оновлення.

Особливої актуальності у сучасній науковій літературі останнім часом набув термін «інноваційна педагогічна технологія», що означає цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів, педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів.

Оригінальні, новаторські способи, прийоми, педагогічні дії та засоби, що сприяють покращенню та ефективності навчання іноземних мов розглядаються як основні принципи інноваційних технологій навчання іноземних мов.

Сьогодні стали активно розвиватися інноваційні педагогічні технології

навчання іноземних мов такі як: навчання в співробітництві, ігрові технології, проблемне навчання, проектні технології, модульні технології, інтерактивні технології, комп'ютерні технології, технології інтенсивного навчання, інформаційні технології, технології дистанційного навчання, тренінгові системи навчання та інші.

У результаті наукового пошуку нами встановлено, що процес впровадження інноваційних технологій в практику викладання англійської мови мав динамічний характер та пройшов наступні етапи:

1. 40-50 роки ХХ століття – впровадження технологічних засобів запису і відтворення звуку та проекції зображення;
2. 50-60 роки – програмоване навчання: аудіовізуальні засоби, ТЗН;
3. 70 роки – перехід від вербального до аудіовізуального навчання;
4. 80 роки – комп'ютерні лабораторії, програмоване, інтерактивне навчання;
5. початок ХХІ століття – діалогові технології, тренінгові, диференційоване навчання, дистанційне, кредитно-модульне, особистісно орієнтоване навчання [1].

Перші спроби використання інноваційних технологій у процесі викладання іноземних мов з'явилися на початку ХХ століття. Завдяки засобам відображення інформації при навчанні іноземних мов суб'єкти навчання відпрацьовують усі аспекти мови, процес викладання переходить на якісно новий рівень, адже використання новітніх інформаційних технологій дозволяє змоделювати ситуації реального, природного спілкування.

Метод проектів як один із шляхів інтенсифікації навчання був запропонований на початку ХХ ст. американським педагогом У. Кілпатріком, згідно теорії якого, надання учням можливості для самостійного отримання знань в процесі вирішення практичних завдань та проблем, які спонукали до пошуку необхідної інформації у різних наукових джерелах, було головною метою цього методу, а завданням педагога є корегування діяльності учнів та їх консультування [4].

Одна із найвідоміших інтерактивних методик, яка набула популярності в Великобританії, США, Німеччині, Данії та інших країнах стала Case study (кейс-метод, метод аналізу ситуацій), яка вперше була застосована у 1910 р. у Гарвардській бізнес-школі, відомій своїми інноваціями. В Україні вона набула поширення лише у кін. ХХ ст. Сутність методу полягає у використанні конкретних випадків (ситуацій, історій, текстів, які називаються «кейсом») для спільного аналізу, обговорення та вироблення рішень студентами з певного розділу навчальної дисципліни.

Крім вище зазначених інноваційних технологій навчання іноземних мов, на початку ХХІ століття детальнішого розгляду потребують технології, які широко використовуються у світі і мають на сьогодні позитивні результати, серед них, зокрема: білінгвальне навчання, імерсійне навчання, предметно-мовне інтегроване навчання (CLIL - Content and language integrated learning).

В Україні педагогічні дослідження білінгвальної освіти з'явилися з 90-х років ХХ ст., нові соціально-економічні реалії, прагнення інтеграції в європейський простір викликали цілий ряд хвилі досліджень, присвячених проблемам формування фахівця-білінгва, а також вивченню зарубіжного досвіду білінгвального навчання та можливостей перенесення такого досвіду на вітчизняну систему освіти. На початку ХХІ століття виникла нагальна потреба знову повернутися до проблеми білінгвізму та навіть мультілінгвізму (multilingualism – англ. мультілінгвізм, полілінгвізм), хоча, варто зауважити, що перші публікації з проблематики цього наукового явища з'явилися ще в 60-ті роки ХХ століття (V. Vildomec "Multilingualism"), однак особливої гостроти проблема його впровадження у початковий процес набула саме в 90-ті роки, після проголошення незалежності України. У цей період наша держава почала орієнтуватися на європейський шлях розвитку, в тому числі і в системі освіти, а в європейських країнах, як відомо, на цей час уже утвердилась парадигма мультикультурної освіти і виховання [3].

Педагогічний аспект білінгвізму розглядає питання методичного характеру, що пов'язані з формуванням і розвитком двомовності. При цьому

варто зазначити, що кожна наука виділяє свою цільову домінанту двомовності (психологія – вплив двомовності на розвиток окремих психічних процесів індивіда, лінгвістика – мовну компетенцію, що відображає рівень володіння іноземною мовою).

Термін «Content and Language Integrated Learning (CLIL)» (предметно-мовне інтегроване навчання) був запропонований у 1994 році Девідом Маршем, дослідником у галузі багатомовної освіти, для позначення методики навчання загальноосвітніх предметів (або окремих розділів) іноземною мовою [2].

Модернізація процесу викладання англійської мови зумовила необхідність використання особистісно орієнтованого підходу до викладання. Щодо інноваційних технологій викладання спостерігається усвідомлення переваг інтерактивних методик викладання, а саме створюють необхідні передумови для формування мовленнєвої компетенції, здатності критично мислити, приймати колективні та індивідуальні рішення та удосконалення власного потенціалу розвитку.

У зв'язку з сучасними тенденціями розвитку освіти, зокрема, в умовах компетентісно діяльнісного підходу, запровадження інноваційних технологій навчання іноземних мов є вимогою часу і одним із пріоритетних напрямів реформування іншомовного сегменту освіти є пошук нових форм і методів навчання, сприяє результативності формування комунікативної компетенції, підвищенню мотивації, розкритті творчого потенціалу, покращенні організації роботи у групах і колективі, дозволяє посилити міжпредметні зв'язки та забезпечує інтегрованість курсів [5].

Не зважаючи на те, що питання впровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес вивчається з різних аспектів, проблема застосування інноваційних технологій у навчанні іноземних мов потребує більш детального опрацювання у контексті сучасних освітніх тенденцій, які спрямовані на реалізацію завдання поглибленого вивчення іноземних мов на всіх освітніх рівнях. Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю усунення суперечності між потребою впровадження інновацій в практику викладання

англійської мови та вдосконалення підготовки майбутніх викладачів до інноваційної професійної діяльності і недостатнім рівнем розробки теоретико-методологічного й технологічного забезпечення зазначеного процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Моїсеєва Ф. А. Роль іноземної мови в загальній концепції підготовки сучасного фахівця [Електронний ресурс] / Ф. А. Моїсеєва // Донецький державний університет економіки та торгівлі імені М. Туган-Барановського – Режим доступу : <http://rusnauka.com/NIO/Philologia/moisjejeva.doc.htm>.
2. Савченко О. Я. Ознаки особистісно-орієнтованої підготовки майбутнього вчителя / О. Я. Савченко // Творча особистість вчителя : проблеми теорії і практики. – Київ, 1997. – С. 25–29.
3. Ширин А. Г. Педагогические аспекты билингвизма : развитие новой научной школы / А. Г. Ширин // Ментор. – 2003. – № 2. – С. 34–38.
4. Шубин С. В. Мотивация овладения иностранным языком в условиях билингвального обучения в вузе : дис. канд. пед. наук : 13.00.01 / Шубин С. В. – Великий Новгород, 2000. – 279 с.
5. Fischman, J. A. Bilingual education. An international sociological perspective / J. A. Fischman. – Rowley, MA : Newbury House, 2000. – 217 p.